

werd herzien en aangevuld, biedt reeds een ernstige garantie. Dat er nog leemten zijn, is onvermijdelijk. Het bijwerken zal echter voor onze Orde geen nieuw boekdeel vergen, gelijk dit gebeurde voor het deel gewijd aan de Fransiscane Orden.

Het Monasticon vormt een zeer bruikbare uitgave en vult dus eene leemte aan in de Nederlandsche historiographie. Hulde brengen wij hier aan de nagedachtenis van den ijverigen verzamelaar Dr. Schoengen, maar ook aan Dr. P. C. Boeren, die voor het ondankbare werk stond talloze en in verwarring geraakte steekkaarten te rangschikken en daarop zijne uitgave te grondvesten.

A. E.

* * *

Dörthe ULMER-STICHEL, *Norbert von Xanten*. Verlag Buchgemeinde. Bonn a. Rhein, 488 blz.

Een frisch boek met daarin in een grijpend verhaal de opeenvolgende lotsgevallen, die het leven kenmerken van Norbert van Xanten, stichter der Orde van Prémontré en aartsbisschop van Maagdenburg.

Dit is dus een geromantiseerd leven van St. Norbertus. Dadelijk moeten wij bekennen dat het uiterst goed geslaagd is. Daarin is zoowat alles verwerkt wat de *vitae* en de latere biographieën van Norbertus naar voren brengen. Dit is in een vorm gegoten. Het spreekt van sympathieke bewondering voor den held, die gesteld wordt in het kader der historische gebeurtenissen van tijd en plaatsen. Wat echter de middeleeuwsche levensverhalen bieden aan zaken die wellicht een overdreven bovennatuurlijk karakter dragen is zeer discreet verhandeld maar dan toch ook met een sterk begripen van uitingen van mystiek leven. Sommige episoden van het verhaal zijn waarlijk grijpend naar voren gebracht : Het is een verhaal van middeleeuwsche ridderschap en koenen strijd, van uitgroei van een ideaal van zielijver, armoede en boete, die de grondvesten vormden van de nieuwe Orde, van den harden arbeid tot zuivering van vervallen kerkelijke instellingen in Maagdenburg en van de grondlegging der pogingen van Norbertus tot uitbreiding van de kerk van Christus in het heidensche Wendenland.

Geromantiseerd is het verhaal. Die vorm gaf zijn speciale aantrekkelijkheid en gaf wellicht aan de schrijfster ook een speciale inspiratie. Daarom begrijpen wij, dat om het geval interessant te maken, de jeugd van Norbertus omweven wordt met eene liefde-

geschiedenis, en dat, waar de geschiedenis zelf niets weet over Norbertus, hij geplaatst wordt in het kader der algemeene geschiedenis en bij den tocht naar Rome optreedt als schitterende ridder en bloedige kamper.

Wel hadden wij verwacht dat sommige feiten uit het leven van den held, wat meer naar voren zouden geschoven zijn, b.v. den bouw van de kerk van Prémontré en de daaraan verbonden twist tusschen de arbeiders, en vooral de grondlegging van het missiewerk bij de Wenden door het stichten van abdijen die het bolwerk van de missioneerding gingen worden.

Norbert van Xanten in zijn nieuwen vorm heeft een innemende bekoorlijkheid en de heiligenfiguur werd ingekleed in een boeiend volksverhaal dat de verhevenheid van die krachtige persoonlijkheid laat uitstralen.

A. E.

* * *

Jos VAN ROOY, *De Profeet der Verdwazing*. « Pro Arte », Diest, 1943, 289 blz.

Een tweede boek brengt ons in dezen tijd een geromanceerd leven van den H. Norbertus, hier ingevlochten in dat van den ketter Tanchelm.

Met gemengd gevoelen is dit werk onthaald geworden, en sommige lezers hebben het beschouwd als het product van een Freudiaanschen geest in de gegeven voorstelling van den uitgroei van een zedelooze ketterij.

Voor wie echter op de hoogte is van wat door middeleeuwsche bronnen verteld wordt over de Tanchelmieten en hun leider — in den brief van het kapittel van Utrecht en in de *Vita B. Norberti* — is er niets nieuws in het verhaal zelf. De lezer kan dan ook de meesterhand bewonderen, met dewelke het beeld van Norbertus naast dat van Tanchelm werd geboetseerd in een zeer begrijpbare geleidelijken psychologischen uitgroei van leven en gevoelens.

Het boek blijft een romantisch verhaal. Daarom ook is de inkleding wel eens gewijzigd naar den nood van de voorstelling, gelijk b.v. het verhaal over de uitdrijving van den duivel bij Mechtilde, terwijl in de *Vita Norberti* die uitdrijving voorkomt op een andere persoon bij een heel andere gelegenheid. Toch is het merkwaardig hoe heel het boek door, de historische waarheid gelijken tred houdt